

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cibus Electvs Sive Instrvctiones Sanctae De vita sanctè
traducenda& inter pios sanctósque affectus concludenda**

Elffen, Nicolas

Coloniae, 1667

Pars Tertia. Fac Bonum. De solidis virtutibus quas sectari debet
Perfectionis amans.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55232)

verissimum est, quod D. Chrysoſtomus ſcribit : Cogitemus ergo, cum iniuſiè aliquid patimur, quia ſcilicet pro illatis injuriis nobis, remiſſionem accipimus omnium peccatorum, aut ſi in nobis tanta delicta non fuerint, clarioribus honoremur coronis. S. Chryſoſt. hom. 9. in Matth.

PARS TERTIA. FAC BONVM

De ſolidis virtutibus, quas ſectari debet perfectionis amans.

INSTRUCIO PRIMA.

Quæ ſit indoles, & quæ actiones humilitatis perfecta?

§. I. Quales cogitationes debeant eſſe in intellectu veri humilis?

Quoniam humilitas eſt virtus, uti rectè docet S. Laurentius Juſtinianus, quæ homo veriſſimâ ſui cognitione ſibi iſi vileſcit, hinc in intellectu tuo, ſi vis eſſe verè humilis debet eſſe continua cognitio tui non eſſe, & in voluntate continuum gaudium in omnibus illis rebus, quæ poſſent inducere ad tui contemptum, uti ad Magdalenam de Pazzis in quodam raptu, S. P. Ignatius loquebatur: Agnoſce
te

te ex te-ipſo nihil eſſe, niſi merum nihil. & corpus & animam ex quibus conſtas, & bona omnia tam interna, quam externa, quæ poſſides, accepſiſſe te à Deo, qui ſi voluiſſet, alium tuo loco condidiſſet, qui longe melius beneficio creationis & donis aliis tibi conceſſiſſis uſurus fuiſſet, quam tu modo utaris. Agnoſce, quid ſecundum corpus fueris antequam naſcereris, materia nempe foeda & vilis, quam etiam profari pudet: quid modo ſis? morborum videlicet, ætatis, & inconstantia ludibrium: quid futurus ſis? eſca vermium & maſſa pulveris.

Agnoſce quam parum poſſis. Quam vires tuæ ſunt exiguæ ſi cum integro quodam exercitu comparentur, aut cum Angelis aut cum ipſo DEO? Coram quo totus orbis eſt gutta ſitulæ, inane, & nihil. Quam ſcientia tua eſt modica, & multis ignorantia admixta? ſciſ aliquid, ſed multo plura ſunt, quæ neſciſ. Quam potentia tua ad bene operandum eſt impotens? id recte expreſſit D. Paulus: *Non quod ſufficientes ſimus cogitare aliquid à nobis, quaſi ex nobis, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt.* Deus eſt, qui corpus & animam conſervat, qui gratis ſuis iuvat & excitat, qui omnipotenti influxu aſſiſtit, ut bene opeteris; adeoque minima omnino portio in opere bono tua eſt, unicus videlicet aſſenſus, quem gratia divina præbes. Jam verò opera tua, etiam bona quot imper-

etionibus scatent? an non ea similia sunt uvæ, in quâ si unus botrus dulcis & maturus est, decem alii occurrunt acerbi & immaturi? & hæc sunt delitiæ, quibus Deum tuum tractas.

Agnosce multitudinem peccatorum venialium à te admissorum, & tamen vel unicum veniale est detestabilius omnibus mundi malis, satiusque foret totum mundum, te perdere, quàm Deum veniali noxâ offendere.

Vide an vel unicum lethale scelus totâ vitâ admiseris, & si admisisti, indignus es quem terra ferat, dignissimus autem omni contemptu & contumeliâ, quia meruisti infernum, qui gravior est omni malo & despicientiâ hujus mundi. & fortè admisisti peccata mortalia complura: fortè idem mortale scelus iterasti centies, imò millies: Es itaque ulcus, & apostema foetidissimum, ex quo tanta peccatorum sanies, tantaque flagitiorum & iniquitatum lues effluxit. Es pejor creaturis insensibilibus, quæ semper Deo obtemperant, tu autem illi sæpe numero rebellis & refractarius extitisti. Es pejor Ethnicis & Turcis & Hæreticis, qui diligentiores sunt in suis erroribus & perfidiis, quàm tu in vero & genuino Dei cultu. & qui ea scelera nonmitterent, quæ tu admisisti, si gratiam & Dei cognitionem haberent, quàm tu habes. Es pejor ipsis Dæmonibus, nam hi peccarunt semel, tu sæpius. pro illis Christus non est

mer-

mortuus, uti mortuus est pro te: illis nunquam data est venia, quam tu per contritionem & confessionem frequentissime consecutus es.

Reputa te omnium hominum novissimum, peccatorum maximum, justorum minimum quod quidem facile tibi persuadebis, si quæ sequuntur rationes rectè perpenderis. Nam Primum nemo hominum est, de quo certâ scientiâ tot peccata saltem interna noveris, quot nosse de teipso. Secundò nullus hominum est, quem certò cognòris tot gratiis & inspirationibus Sanctis ab usum esse, quot tu homo deses & ingratus abusus es. Certè verus es Tantalus qui inter medias gratiarum undas adhuc sitiât. Tertio in eo totus cardo vertitur, non qualis modò sis, sed qualis futurus sis in articulo mortis: fortè qui jam est peccator maximus, morietur feliciter, & tu infeliciter. Quarto Deus inscripturis tibi præcipit, ut te habeas pro omnium infimo. Sic Paulus: *Idem sapiatis, nihil per inanem gloriam, sed in humilitate Superioris sibi invicem arbitrantes.* Phil. 3. v. 8. Vult ergo ut alios arbitreris superiores te, non in officio, nam id nequit facere Pater respectu filij, & Dominus respectu Servi, sed in gratia & sanctitate. Sicut ergo in aliis fidei materijs captivas intellectum in obsequium fidei, ita etiam ex reverentia divini hujus præcepti, habe te pro minimo, & si rationes variæ in contrarium occurrant.

Judi-

Judica te indignum donis DEI, quia vas es immundum, adeoq; inidoneum, in quod Deus liquores cœlestium charismatum infundat.

Si quid rogasti à Deo, quod acceperis, noli putare te tuis precibus id impetrasse. Cùm enim certò non scias, id tibi datum esse intuitu precum tuarum, potiùs præsume id esset ibi collatum, ex mera Dei benevolentia & dic cum Jobo: *Cùm invocantem exaudierit me, non credo, quòd audierit vocem meam.* Job. 9. v. 16.

Adverte tamen non esse contra hæc mentis humilis principia, cognoscere in se Dei dona, etiam valdè eximia, juxtà illud Pauli: *Nos autem non Spiritum hujus mundi accepimus, sed Spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus, quæ à Deo donata sunt nobis.* 1. Cor. 2. v. 12.

§. II. *Quales affectiones sint in voluntate veri humilis.*

OMnia tua opera comitetur magna tui ipsius diffidentia & sanctus Dei timor, quæ duo utinam nunquam recedant à latere tuo.

Hæc tamen diffidentia non debet esse conjuncta pusillanimitati. Nam verus humilis, quantum diffidit sibi, tantum, & multò plus confidit in Deo, nec est abjecti animi sed erecti & excelsi, ut patet in humilimo Paulo animosè & confidenter dicente: *In quo quis audeat, audeo & ego. Omnia possum in eo qui me confortat.*

Exc.

Execrare vanam gloriam, nam qui vanè
studet hominibus placere, sæpe illis ipsis,
semper autem displicet Deo.

Dignitates & honores tantum horre, quā-
tum mundani homines oderunt contem-
ptum & ignominiam.

Qui pati recusat contemptum, verba a-
spersa, irrisiones, delationes falsas, & his
similia, ad huc rudis est in Christi schola di-
scipulus, in qua prima lectio est: *Di, cste à
me, quia mitis sum & humilis corde.*

Ama confundi ab alijs, & si te confundant
gaude. neque id tibi sufficiat, sed etiam ul-
trò confunde teipsum: Tui ipsius tenebras,
latibula, contemptum, confusionem in om-
nibus occasionibus quære, ut tantò similior
fias tuo Jesu.

In confusionibus tamen publicis queren-
dis noli procedere ex spiritu exotico aut ere-
mitico, sed Christi, præstat in ijs sequi con-
siliium Superioris & Confessarij, à quo ta-
men licentiam non decet extorquere.

Ex duobus æquè conducentibus ad Dei
gloriam, elige id, quod abjectius est & diffi-
cilius: ita etiam Christus voluit mundum
redimere per viam crucis, etsi viæ alia, ipsi
non deessent.

Ex his patet quomodo magni etiam Do-
mini debeant esse contenti titulis ac cere-
monijs, quæ ipsis exhibitæ fuerint, & quo-
modo omnem, quam possunt moderatio-

nem eos adhibere oporteat, quando eis non omnis honor datur, qui secundum humanum morem debetur. Considerent tales se esse coram Deo peccatores, & propter offensas, quas contra divinam Majestatem commiserunt, omni cōtemptu dignos, ideoque honorem qui ipsis fit, adhuc majorem esse, quàm mereantur.

§. III. *Quales esse debeant mores externi
- veri humilis.*

CUM nemine rixosè contende. & si quid dixeris cui alter contradicat file ocyus, si res sit levis momenti, nec Dei honorem aut proximi salutem concernat.

Summo studio cavebis, ne apud ullum omnino hominem ulla tibi propositio excidat, directè vel indirectè cedens in laudem tuam. & si in hoc genere deliquisses, vesperi certis pœnitentijs delictum expiabis.

Si quid boni alium doces, quod eum facere desideras, noli pro motivo persuadendi facilè & leviter proponere teipsum & propriam experientiam. Sed pete motiva & argumenta doctrinæ tuæ, ex reipsâ, ex vita Christi B. Virginis & Sanctorum. ita efficacius persuadebis, quod voles, nam certum est virtutem, quam doces fuisse in Christo, incertum autem, an illa sit in te.

Si te alij laudent, & commendent ea, quæ feceris, ocyus te reflectas ad propriam tuam vilitatem, quàm nihil ex te sis, & possis,
quot

quot sceleribus & imperfectionibus scateas, ut à planta pedis usque ad verticem capitis non sit in te sanitas. ac tecum cogitabis si te alter melius nosset, non diceret, quæ dicit, tum autem, ne tu ipse juves tam vanos & falsos de te sermones fovere, quamprimum tales incident, subito oculos in terram conjicies & silebis, aut leviter elevando id, quod dicitur, sermonem ad aliud transferes.

Libenter conversare cum hominibus vilibus ac pauperibus, nec ullius conversationem dedignare ideo præcisè, quia vilis & pauper est.

Sensa spiritualia & gratias à Deo concessas omni studio abscondes. Si juvat hæc secreta amicis communicare, optimus tuus amicus Deus est, qui corda & renes scrutatur. Sufficiat tibi cum scire, quæ in animo tuo latent; ille unus instar est omnium, & cum magna gloria aliquando toti mundo pandet, quæ tu studiosè celas. Advertetamen manifestationem divinorum donorum sæpe esse laudabilem, si cedat innotabile emolumentum proximi, & fiat sine intentione mala, & periculo jactantiæ. Unde ad eam sæpe etiam divinitus Sancti impellebantur.

Quando elicis actus internos alicuius virtutis, nullo id gestu externo prodes, non oculos coram alijs in cœlum levabis, non strictim & præcisè manus conjunges: sed ita

te habebis dissimulanter, quasi aliis tum rebus intenderes.

In confessione omnes imperfectionum tuarum circumstantias aperies, sed breviter, quæ possent ad majorem tui confusionem facere. Sic, licet nullam omnino culpam admiseris in tentationibus carnis, in cogitationibus averfivis, & contrariis charitati &c. tu tamen patefacies, quando & quoties ejusmodi tentationes sis passus. Sic aperies non tantum ejusmodi distractiones in precibus, sed quamdiu illæ durarint, an habueris tempore communionis. Sic homini confusionem amanti non satis est, dicere se impatientem fuisse, sed addet quamdiu in impatientia illa perstiterit, an proruperit in verba aspera &c. Sic multi laudabiliter in confessione repetunt interdum peccatum vitæ præteritæ, cuius detectionem maximè horrent. modo ablit periculum scrupuli.

Ama vestes viles & esto frequens in officijs vilibus, qualia sunt verrere domum. ministrare mensæ, lavare scutellas, osculari pedes alterius, fateri culpam, comedere cum mendicis, deferre partes potiores alteri &c. Verissimum est enim illud Bernardi: *Humiliatio est via ad humilitatem, sicut patientia ad pacem, sicut lectio ad scientiam.* S. Bern. ep. 87. ad Ogerium,

Cum omni submissione, affabilitate, mansuetudine ages, quotiescunque cum ullo do-

mefficorum aut externorum agendum erit, cave ne quid liberiùs aut præfidentiùs loquere: Nam hoc est indicium alicuius præminentix super alios. Tu autem juxta principia Spiritus, quæ tibi De us ostendit, debes arbitrari omnes Superiores te, & te inter omnes judicare pefsimum & ultimum, imò abortivum hominis Christiani: Si quis te invifet, affurge & occurre illi ocyùs, & omni humanitate, quâ poteris, excipe.

In omni incefſu, alloquio, modo agendi, elucebit judicium illud internum, quo te omnium noviffimum reputas, quo omnes te pluris æftimas; huic enim judicio ne fit otiofum & vanum, conformandi ſunt mores externi.

INSTRUCTIO II.

De perfectâ mansuetudine & tolerantia adverſitatum, præcipue perſecutionum, quas patimur ab hominibus.

R. P. Nicolaus Lancicius vir magnæ ſanctimonix, & ſcriptor religioſiſſimus juxta ac Doctiſſimus in opufculis variis, quæ magnâ animi luce ſcripfit ediditque, Lectorem ſape erudit, animatque, ut multa velit pati pro Chriſto. Præſtat autem id imprimis, in libello de ferenda cruce & perſecutionibus, in quo etiam ſeptuaginta crucis ferendæ praxes enumerat, & unam fere alterâ perfectiorem. Ego ſummam doctrinæ tanti viri, hic paucis complectat, atque, id ipſius

fere verbis, ut candida & sincera scribendi ratio, quam hic author usurpat, tantò magis in legentis animum influat, & ad patientiam Heroicam permoveat.

§. I. *Quid desiderare debeat verus Crucis amator*

Qvicunque tollere vult crucem suam & sequi Jesum, is æquo animo ferre, imò & desiderare debet, quæcunque amoris proprio molesta accidunt. Quarum rerum classis est gemina. Sunt enim res, quæ infestant corpus, ut morbi, dolores, insomnia, vigilia, aëris inclementia, morsus culicum, latratus canum nocturni, defectus varij in cibo, potu, lecto, vestitu, aliorum obsequijs, quæ nobis debentur, maximè quando sumus ægri, labores item assidui sine levamine, aliorum mores inurbani &c. Sunt deinde res aliæ, quæ immediatè afficiunt mentem, ut sinistra aliorum judicia, de ingenio nostro, doctrina, aptitudine ad docendum, regendum & de nostra virtute, de spiritu nostro, tanquam exotico & illuso; accusationes falsæ, detractiones, irrisiones, reprehensiones, complexio aliorum nostræ complexioni contraria, nimius rigor superiorum, ariditates, desolationes, scrupuli immissi à Deo &c. Hæc igitur omnia non fastidiat, sed ambiat Christianum pectus, desideret inquam. Primò ut maneat in tali loco, scilicet Civitate, domicilio, cubiculo, à quo abhorret ejus amor proprius. Secundo ut
mane-

maneat cum talibus personis, & sub talibus superioribus quos habet minimè addictos, & erga quos experitur in se antipathiam quandam naturalem. Tertio ut tale officium & occupatio ei deferatur & imponatur, ad quam parum afficitur. Quarto ut omnia ejus dicta, facta, & res improbentur & in malam partem accipiantur. Quinto ut omnia ei negentur, quæ desiderat, etsi concedantur alijs. Sexto ut perpetuas patiatur accusationes sui, detractiones, contumelias, convitia, despectus, degradationes, non promotiones, & sit tanquam signum quoddam, in quod vibrentur omnis generis molestiæ. Septimo ut ex Dei amore, & sine sua culpa faciat jacturam rerum omnium amori proprio placentium, dependentium à libera hominum voluntate, uti sunt bona aliorum, de se opinio, fama, laudes, honores, officia speciosa, applausus hominum & his similia. Octavo ut nō habeat ullum sui defensorē, & patronum in persecutionibus, sed sit derelictus ab omnibus, adeoque possit tenero affectu dicere cum Psalte Regio: *Pater meus & Mater mea dereliquerunt me.* Nonò ut defensiones ejus ab eo non quaerantur, sed sponte susceptæ ab alijs, cedant in majorem ejus humiliationem & contemptum. Decimo ut ne quidem Deus eum liberet ab ijs, quæ patitur, quò magis annihiletur per adversitates & contradictiones.

§. II. Quid re ipsa ab Christiano Herôe præstari debeat, cum persecutionem aliquam patitur?

Considera imprimis an sint vera ea omnia, quæ tibi attribuuntur teque affligunt, an non? nam si vera sunt, accepta quidquid pateris tanquam poenam peccatis tuis debitam, aut defectus alicujus correctionem; Si autem vera non sunt, gaude, quòd occasionem habeas aliquid pro Deo tolerandi, & ita Deum tibi obligandi & arctius devinciendi.

Animus tuus sit vacuus ab omni affectu iræ, aversionis, disgustus, & vindictæ adversus persecutores tuos. nec sufficiat condonare injuriam, sed positivo & tenero amore eosdem prosequere, eumque amorem signis externis prode, & quoties læderis, toties singulari, beneficio afficere stude eos, à quibus læsus es, præsertim tunc, cum ad gradum altiorem v.g. evedtus, adversarijs tuis nocere posses. ita suadet Christus: *Diligite inimicos vestros, benefasite his qui oderunt vos.* Matt. s. v. 44. Conare demissione tuâ & pulchris agendi modis inimicos convertere in amicos, & eos, qui tuâ causâ irascuntur adversarijs, stude ad positivam erga illos benevolentiam adducere. attribue persecutiones tuas non eorum malignitati, sed bono zelo, & tibi ipsi & alijs persuade, eos potiùs mereri, dum ita te exagitant.

Non

Non inquire nec curiosè indaga, quid ab adversarijs contra te sit dictum, tactum aut scriptum.

Accusatus & fortè non auditâ causâ condemnatus, non te purga, sed sile. Si interrogaris ab eo, qui habet jus sciendi, an deliqueris, ad id tantum præcisè responde, quod sufficit ad interrogationem, non commemoratis alijs rebus & circumstantiis, quæ magis possunt declarare innocentiam tuam, & adversarij culpam.

Non te purga coram adversariis tuis; nec coram iis qui sunt adversariis tuis addicti, adeoque eos aliter informare possent; nec coram iis, qui defensionem tui essent suscepturi, aut saltem compassuri; nec in genere dic: talia solere homines bonos pati. Sed potius ostende signis externis te nihil pati, uti sunt lartitia, fuga solitudinis majoris. &c.

Si accusatores tui vel censores agnoverint innocentiam tuam, & hoc tibi vel alijs significarint, noli hoc ulli indicare.

Dum vides, aliquid ex se non malum, fieri ab aliquo tibi æquali, cum tua vel nausea vel displicentia uti, sunt mores quidam inurbani in comedendo, tace, nec mone, nisi te ratio officii tui ad monendum cogat, vel charitatis obligatio.

Si reprehensus es, etiam iniquè, id nemini patefacias, præsertim tali, qui à reprehensore tuo averlus esset; tum ne huic præbeas

occa-

occasionem aversionis ulterioris, tum ne sentias aliquod levamen, quod sentiri solet, dum cruces nostras patefacimus.

Similiter silentio preme leves morbos, dolores, & insomnia, & similes affectiones corpori molestas, ne ex earundem rerum manifestatione tibi tantillum solatii adsciscas.

Adverte tamen esse certos casus in quibus filere non convenit. Primò si superior jubet ut rei seriem enarres, nam in hoc casu silentium esset manifesta inobedientia. Secundò si silentium tuum vergat in periculum aliorum; noceat communitati, domesticis, rectæ administrationi muneris tui; reddat te ineptum iudicio credulorum ad occupationes divinæ gloriæ promovendæ. Verum quia amor nostri inordinatus, obfuscat rationem, non est facile timendum, ex nostri infamiatione damnum in alios derivatum iri. Nam experientia docet multis non profuisse excusationem, nec infamiæ incendium aliorum maledico ore excitatum potuisse restingui, defensionem verò multam benemerendi occasionem abstulisse; certum etiam est, multis verè Deum colentibus, etsi gravissimè infamatis, famæ jacturam nec officiorum ritè obeundorum munus, nec animarum lucra impedivisse. Itaque ne decipiaris in hoc negotio, pramitte longas ad Deum preces; constitue te in æquilibrio, & potius ad

21000

silentium propende, denique Confessarium aut Superiorem consule, aut certe talem, quem putaveris magis propensum ad silentium.

Conare heroicâ compressione exurgentis impatientiæ & multis ad Deum precibus id assequi, ut sustineas res adversas sine dolore ac mœtore partis inferioris, imò cum gaudio.

Non quære tui defensores & patronos & consolatores in adversitatibus, ne quidem pete à Deo liberationem ab iis crucibus, quæ nulli alteri nocent, nisi uni tibi. Imò, age gratias Deo pro afflictionibus & adhuc majores pete, ut nempe te DEUS in hac vita magis atterat, deprimat, & quodammodo redigat ad nihilum.

Non allevia sensum doloris percepti ex tribulationibus aut effusione lacrymarum, aut manifestatione eorum, quæ iniquè pateris, aut consideratione rerum etiam piarum & sanctarum, si absque tali consideratione possis cruces ita, uti par est, tolerare.

Non desere loca & occupationes, quarum occasione aliquid passus es, nec propterea desiste à benè coeptis, etsi multos sinistros casus eventusque in operibus sincerâ intentione susceptis experiaris. Etiam erga mortuos, qui te afflixerunt, ostende amorem tuum, orando pro illis, & honorificè de illis loquendo.

Etia **B**

Etiam Cognatos & Amicos te tribulantium hoc respectu ama, & benefac eis, & omnia ea exhibe, quæ perfecta charitas præstare jubet, erga ipsos inimicos.

Si inimici tui in rebus suis habeant successus prosperos, gaude, iisque ex corde gratulare; sin autem habent infelices, dole & intimè eis compatere.

Habeto illum diem pro felici & fausto, in quo passus es aliquid; illum verò pro infelici & infausto. in quo nihil passus es. juxta illud S. Climaci: *Is qui ad placidam animi quietem & ad Deum currit, omni die, quo maledicta non sustinet, ingens detrimentum se sustinuisse arbitretur.*

Contemne aduersitates tanquam res leues & nullius momenti. Nec reputa unquam pro injuria, quidquid demum inferatur, quia quotidianis nostris in Deum peccatis id omne optimè sumus meriti; potiùs reputa pro beneficio, quod enim in presenti est, momentaneum & leve tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis. 2. Cor. 4. v. 17.

INSTRUCTIO TERTIA.

De amore solitudinis & silentij.

Quantò magis te abstrahis & separas ab hominibus, tantò propiùs accedis ad DEUM. Unde si religiosus es nunquam cubiculo pedem effer, nisi aut necessitas aut charitas id exigat.

Sum-

Summo studio vita conversationes & colloquia sive cum Domesticis sive cum externis superflua. Nam id nisi feceris, animum tuum à peccatis immunem minimè custodies, quia in multiloquio non deerit peccatum: Discindes jucundissimam illam mentis conjunctionem cum Deo, qui loqui solet ad cor eorum, quos duxit in solitudinem, quamdiu in eadem perseverant, & obstrues fontem divinarum consolationum, queis animæ; quietis & taciturnitatis amantes irrigari solent.

Præcipuè congressus & colloquia cum foeminis & rara sint & cauta & necessaria, quippe lubricum negotium est, ubi minimum lucri fit maximo periculo. à colloquiis prolixis, quæ cum mulieribus habentur, plerumque reditu cum insigni conscientie remorsu, & cum magno imperfectionum Angelicæ puritati adversantium cumulo.

Esto in rebus tuis valdè secretus, & quod tacitum esse vis, nulli mortalium reveles, nam ita periculum non erit, ut prodaris. altè imprimendum est illud Poetæ: *Silere quod alium voles, primus file.* Præcipuè consilia, quæ adhuc executioni tradenda sunt, nulli aperito, nisi illi, qui eorum debet esse particeps. Nam consilia etiam optima, idcirco sæpius successu carent, quia citò nimis in publicum erupere.

Nihil temerè enuntia de rebus, quæ ad-

huc sunt in manibus Superiorum & Providentiæ divinæ. Nam de his inconsulto & facile aliquid eloqui, est ferè semper falli & fallere. & cum sæpè res aliter contingant, quàm ipse speraveris & edixeris, ita fiet, ut auctoritatem tuam propriâ culpâ diminuas, & te ipsum & verba tua ludibrio exponas.

Summo studio semper cave crises & vituperia aliorum, qui liberè censet & carpit alios, semper duobus nocet. Alteri, quia famam ejusdem obscurat; sibi ipsi, quia passim audiet homo criticus, & in periculo erit, ne alterius, quem læsit, offensam incurrat, si nempe hæc dicta alter ab iis intelligat, quibus eadem credidisti. De alienis tacere, est cum omnibus pacem habere.

Antequam ad loquendum proficias, expende & præmeditare quid loquendum sit. Quo pertinent illa Chrysostomi verba. *Et lingua regulas quasdam & leges ponamus, ut prius verba ruminet, & ita proferat.*

Si loquendum est, esto in loquendo parcissimus, nec quidquam eloquere nisi necessarium sit, & nisi ad majorem DEi gloriam, & animæ tuæ aut proximi salutem conducat. & ubi plures adsunt, sine præ te alios loqui, qui toties linguâ non offenderunt, quàm tu offenderis. Sanè esset conveniens & maximè decens, ut arcto silentio compensares damna, quæ toties alienæ saluti & famæ, divinoque honori, scandalosè & effra-

ni tuâ linguâ intulisti. Cùm os aperis ad loquendum, cogita (quod verissimum est) verba tua ab ipso Domino & Conditorè universorum audiri. Timeque apud illam supremam Majestatem ea sermone proferre, quæ coram Prælato aut inculpatæ vitæ homine loqui erubesceres.

Absint à verbis tuis omnis duplicitas, inconsideratio, præcipitania, imprudentia, importunitas, irreverentia, prolixitas, quidquid demum inordinationem aliquam sapit. & si quid contra hæc monita per diem deliqueris, voluntariis pœnis circà vesperum expiare stude.

INSTRUCTIO QUARTA.

De Obedientiâ perfectâ, quam perfectionis amans exhibere debet Patri suo Spirituali.

§. I. *Virum ad eximiam sanctitatem aspiranti necessarium sit, ut Magistro alicui Spiritus se totum credat?*

Magistrum Spiritus, sive Patrem Spiritualem hic voco, non solum Superiorem legitimum, qui cum Jurisdictione præsit, uti præsent in Ecclesiâ Episcopi & Pastores, & in statibus Religiosis Prælati, alique Superiores, sed virum quemcunque Spirituali prudentiâ & rerum asceticarum cognitione ornatum, quem mentis tuæ arbitrum & directorem tibi ipse elegisti, & cujus fidei curæque te ipsum commendasti, vel certè commendârunt Superiores tui, ut ejus du-

ctu & consilio in via perfectionis progredia-
re. De utroque igitur, sive Superiore le-
gitimo, sive conscientiæ arbitro præsens
quæstio procedit: a quoque directionem talis
viri omninò necessariam esse cuivis homini,
qui sanctitatem assequi studet, uti rationes
sequentes convincunt.

Ratio I. Nulla ars aut scientia rectè sine
Magistro discitur, & quis igitur scientiam
Sanctorum, artem inquam artium, sublimi-
tate suâ omninò arduam, & captu difficilli-
mam sine Magistro se plenè assecuturum
speret? Benè id ponderat D. Isidorus: *Ri-
diculum planè est, cum, ut vilium ac Mechani-
carum artium Magistros nanciscamur huc at-
que illuc oberremus, divinam tamen Philosphi-
am tanquam vile aliquid ac despiciendum nobis
committamus.* S. Isidor. Pelus. lib. 1. ep. 260.

Ratio II. Quemadmodum in Processu
& ordine naturæ Divinæ Providentiæ statuit,
ut non ipsa sola, sed unà cum causis secun-
dis res creatas producat & moderetur (sic
enim videmus hominem gigni ab homine,
plantas & metalla astrorum influxu procre-
ari) ita & in operibus gratiæ non vult DEUS
à se solo immediatè fieri omnia, sed hoc vult
DEUS, (verba sunt D. Bernardi) *ut hōmō
per hominem doceatur, & minor majori sub-
datur.* S. Bernard. lib. de ordine vitæ.

Ratio III. Tot sunt in via Spiritus peri-
cula; tam crebræ & subtiles Dæmonis il-
lusi-

lusi-

lusiones; toties hic transfiguratur se in angelum lucis; tam sæpè tingit vitia colore virtutum, & gratias gratis datas, devotionis & lacrymarum donum, ipsos internos DEI instinctus, & apparitiones, velut simia quadam versipellis & dolosa imitatur, ut technas illius vix oculatissimi ac diu multumque in virtute exercitati viri possint discernere. & tu miselle Tyro, tuopte ingenio has omnes Dæmonis artes te agniturum, & propriâ industriâ evasurum tibi stultè persuadeas? Iudubitatè in te cadet, quod D. Bernardus asserit: *Seductori dat manum, qui dare dissimulat Preceptor.* D. Bern. Serm. 77. in Cant. & quod Cassianus: *Nulla alio vitio tam precipitem Diabolus monachum pertrahit ac perducit ad mortem, quam cum eum neglectis Consiliis seniorum suo Iudicio persuaserit, definitronique confidere.* D. Cassian. coll. 2. c. II.

Ratio IV. Iussa Superioris aut Confessarii perficere, est obedire ipsi Deo. & hæc ratio quia fundamentum & radix omnis obedientiæ est, eam paulò fusiùs ac solidiùs stabilire oportet.

§. II. An qui pareat præceptis & consiliis Patris sui Spiritualis, id semper operetur, quod ab ipso fieri vult Deus?

Quamdiu cæcam hanc fragilemque vitam in hoc mundo vivimus, tamdiu multis non modò dubiis, sed erroribus eti-

am obnoxius est humanus animus. Labyrinthus enim verò est hic mundus, in quo ne erres, filum illud sequere, quo divina Providentia gressus tuos dirigere statuit, sequere inquam ductum Patris Spiritualis, & sequere in rebus planè omnibus; qualiscunque demum ea res sit, quæ tibi ab illo præcipitur aut suadetur, sive bona sit, sive indifferens, ut Theologi loquuntur, modo in se peccati rationem non habeat, tu eam præcipienti aut suadenti, obtempera, neque errabis, sed obtemperando homini, obtemperabis ipsi Deo, & indubitatè Dei voluntatem perficies. Exempli causâ dubius hæres, an hæc habitatio, officiûmve tibi expediat, an aliud; Sisne vocatus ad hunc statum religiosum an ad alium; quæ poenitentiz opera à te suscipi debeant, quoties in Septimana gestandum cilicium, quot usurpandæ flagellationes, quoties Sacramentis Eucharistiz & poenitentiz utendum; Sisne hæc inspiratio interior à Deo, an à Diabolo; sitne hæc visio & revelatio à bono Spiritu, an à malo; Utrum pecuniæ tuæ in rem hanc sacram, an in illam melius impendantur, in his inquam omnibus ad Patrem tuum spiritualem recurre, ejus vocem audi, accepta, & sequere, tanquam vocem ipsius Dei, quamdiu non suadet, quod legi divinæ repugnat. Christus enim Salvator noster Patres spirituales suo loco constituit, voluitque

que

que, ut obediendo illis, censeamur obedire ipsi Christo & eorum voluntatem facientes, facere voluntatem ipsiusmet Dei. An non clara sunt illa Christi verba: *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.* An non & clara sunt sanctorum Patrum testimonia hanc veritatem, ita & non aliter explicantium: *Obedientia, inquit S. Benedictus, quæ majoribus præbetur, Deo exhibetur: ipse enim dicit: qui vos audit, me audit.* S. Bened. in Reg. *Non meâ Sponte, inquit S. Basilus, sed divinis litteris inductus affirmo obedientiam, quæ adversus homines antistites adhibetur, esse sicut illam quæ erga Deum ipsum adhibetur, & unam alteri assimilari cum Dominus Discipulis suis dixerit: qui vos audit me audit.* D. Basil. in Const. Monast. C. 23.

Quidquid vice Dei præcipit homo, inquit S. Bernardus, quod non sit tamen certum displicere Deo, haud secus omnino accipiendum est, quam si præcipiat Deus. D. Bern. l. de præcepto & disc. Viden' quis sit Sanctorum hac in re sensus? quem tamen ipsi non solum verbis, sed exemplis etiam suis testatissima reliquere. Quotquot in Ecclesia fuere illustres animæ, alto Spiritu & excelsis cogitationibus Filiorum Dei imbutæ, cœcam illam obedientiam & subjectionem perfectam in rebus omnibus (si unum peccatum demas) non solum erga Superiores, sed etiam erga conscientiarum suarum arbitros & Spiritus mode-

moderatores ad unguem exercuere. Certe S. Ioannes Damascenus Seni, cui se regendum crediderat, in re quavis dicto audiens erat, uti in eius vita testatur Joannes Patriarcha Hierosolymitanus: & senex ipse cum primum Ioanneni in curam susciperet, eum in cellam abducens, tanquam fundamentum subiicit: *ne quid suo arbitratu faceret.* S. Hugo Gratianopolitanus Episcopus, Consiliis D. Brunonis, cui in ædificanda Carthusia open tulerat, non secus ac paternis mandatis obediebat. Itaque cum vellet omnes equos suos vendere, & pretio pauperibus impertito, pedibus oves visitare, & in Evangelicam prædicationem discurrere S. Bruno cordatus vir, id penitus dissuasit, veritus ne vel singularitatis vel levitatis accusaretur; & Hugo Brunoni paruit. S. Carolus Borromæus, etsi Cardinalis R. E. & Archi-Episcopus Mediolanensis, & magnâ rerum humanarum atque Ecclesiasticarum experientiâ præditus, pro Duce tamen vitæ suæ Spiritualis, elegit primò Ioannem Baptistam Riberam, deinde Franciscum Adornum utrumque Presbyterum è Societate Iesu, & viros magnæ virtutis & doctrinæ, cum quibus ille indies consilia sua communicabat, & eorum nutui obtemperabat in omnibus. Ipse S. Pater Ignatius Societatis Iesu parens, à Sociis in Præpositum generalem ejusdem electus, nullis Sociorum suffra-

fra-

fragiis aut precibus, sed uno Confessarii sui F. Theodosij ad S. Petri in Janiculo Franciscani imperio persuasus est, ut injuncto officio cervicem subderet. *Bartholi in eius vita lib. 2. nn. 48.* Simili Spiritu fuere etiam imbutæ sexus alterius personæ, insigni & extraordinariâ vitæ sanctimoniâ exornatæ. S. Elisabetha Regis Hungariæ filia jussa est à Magistro Spirituali duas charissimas comites à se dimittere, quod privatam erga familiares affectionem vitæ Spirituali grande putaret esse impedimentum. *Jacob. Montan. in vita. c. 21. 19. Nov.* Paruit illa, non sine uberibus lacrymis utrimque profusis. S. Terefia jussa aliquando à quodam Confessario librum, quem scripserat in Cantica Salomonis, mirabili sapientiâ refertum, in flammis projecit. dicere solita: *Si omnes Angeli cælestes uniti, aliquid ei dicerent, & superior vel Confessarius aliud, quamvis sciret, eos esse Angelos bonos, non quod illi, sed quod Superior juberet, faceret; quia hoc est securius inquit, & qui sequitur, decipi non potest.*

Ecce hic est Spiritus illustrium Sanctorum & Sanctarum; Spiritus videlicet obedientiæ perfectæ, à quo quisquis ob rationes humanæ prudentiæ deviat, non ille ducitur Spiritu Dei, sed Mundi & Politico, quem pro dolor, animæ quædam sciolæ, magno suo dispendio, contra Scripturæ, Patrum, Sanctorum omnium sensum, ac doctrinam nimis quàm sæpè sequuntur. G, §. III.

§. III. *Qua sint præstanda adversus
Patrem Spiritualem?*

Superiorem & conscientia tua arbitrum ama, ut parentem filius. Sed id cave, ne amor illi se immisceat aliquid affectionis minus puræ & defæcatæ.

Eundem reverere, ut terrestrem aliquem angelum, imò talem, qui supplet vicem ipsius Dei. Mirus hac in re fuit S. Carolus Borromæus, qui teste Giussano adeò venerari solebat P. Franciscum Adornum è Societate Jesu, Confessarium ac Patrem Spiritualem suum, ut indies ei in eadem secum domo commoranti, lumen ipse ante lucem instar famuli deferret, & dormienti adhuc, intrans cubiculum ejus aut exiens, caput profundè inclinaret reverentiæ ergo, & eo quidem modo, quo Cardinales sibi invicem occurrentes reverentiam exhibere solent.

Accede illum frequenter veluti ad nutricem infans sæpè solet accurrere, sed in accessu illo nihil specta nisi solidum fructum spiritualem.

Ubi cum conveneris, non tacitus obmutesce, nec expecta, usque dum variis interrogationibus ipse ex te eliciat, quid tibi desit, sed ultro ipse te eidem aperi, & consilium ejus avidè exquire. Aperies autem illi defectus & peccata in quæ lapsus es; tentationes, quas pateris; scrupulos & inquietudines animi, quæ te affligunt; opera pœnitent-

nitentia, quæ exerces; modum orandi quem servas; gratias & favores extraordinarios quos tibi Deus communicavit.

Si quid imperatur, noli rationes investigare, quæ Superiorem moverint ad imperandum, sed tibi sufficiat nosse id, quod præcipitur non esse peccatum, & Superiorem esse loco Dei. Ita te docet D. Cassianus: *Hoc præ omnibus excole, ut stultum te facias in hoc mundo, ut sis sapiens; nihil scilicet discernens, nihil dijudicans ex his, quæ tibi fuerint imperata, sed cum omni simplicitate & fide obedientiam semper exhibeas; Illud tantummodo Sanctum, illud utile, illud sapiens esse judicans, quidquid tibi vel lex Dei, vel senioris examen indixerit.* Cass. lib. 4. c. 41. S. Ignatius Societatis Jesu Parens: *Statuatis vobiscum ipsi, quidquid Superior præcipit ipsius Dei præceptum esse & voluntatem, atque ut ad credenda, quæ Catholica fides proponit, toto animo assensuque vestro statim incumbitis: sic ad ea facienda, quæcûq; Superior dixerit cæco quodam impetu voluntatis parendi cupida sine ulla prorsus disquisitione feramini.*

In omnibus planè rebus esto indifferens, & quasi cera in manibus Patris tui Spiritualis, non desidera determinatè hoc præ illo, sed hoc age, ut idem omninò velis & nolis, quod ipse. & si desideres magna quædam facere, communicare crebrò, pœnitentijs gravibus te affligere, &c. atque de his Superio-

REM

rem consulueris, & ille, quod petebas negarit, acquiesce ocyus, & opera etiam maxima omitte, ad quæ impellebaris. Quid vis facere id, quod contra voluntatem Superioris, adeoque ipsius Dei est, & quod si feceris, nihil nisi purgatorium mereberis?

Noli agere clandestinis technis, multò minus importunâ violentiâ, ut tuam in Sententiam Superiorem pertrahas. *Quisquis vel aperte (verba sunt D. Bernardi) vel occulte satagit, ut quod habet in voluntate, hoc ei Pater Spiritualis injungat, ipse se seducit, si fortè sibi de obedientiâ blandiatur. Neque enim in ea re ipse Prælato, sed magis ei Prælatus obedit.*

In omnibus obedi, licet illa non præcipiantur, sed aut verbis aut nutibus, aut solâ voluntatis significatione ordinentur. ita te monet D. Albertus: *Verus obediens nunquam præceptum expectet, sed solum voluntatem Prælati sciens vel credens, ferventer exequitur pro præcepto. exemplo Domini nostri Iesu Christi, cui voluntas & complacentiâ Patris summum præceptum fuit. Vide demum, ut obedientia tua sit velox, etiam literam inchoatam relinquendo imperfectam; sit fortis, nullos labores aut difficultates fugiendo; sit sedula, nihil negligendo, quod facit ad perfectionem operis imperati; sit constans imitando eâ in re Christum, qui factus est obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis,*
IN.

INSTRUCTIO QUINTA.

*Traditur modus ad puritatem & castimoniam
Angelicam enitendi.*

Angelicam stude, mente & corpore puritatem æmulari, & hoc tuum sit symbolū, quod semper in corde, quod in ore, quod in omni actione tua præ te feras: *Malo mori, quam fœdari.* Angelus autem animo eris, si nullam in eo impuriorem imaginationem multò minùs desiderium patiare, sed si te impetat, sollicitè & celeriter repugnes, ne cordis tui pénétralia subeat.

Angelus eris ore, si omni studio caveas, ne unquam ex ore tuo ullum minùs pudicum probatumque verbulum elabatur, si vites teneros, effœminatos, delicatulos, & affectatos ridendi & loquendi modos; si sermonem abstineas, non modò ab omni re turpi; sed etiam naturali quâcunque minùs decenti.

Angelus demum eris in actionibus tuis, si in gestu & totius corporis compositione nihil se prodat, quod aliquam vel inverecundiam, vel levitatem, vel liberiolem ac præfidentiolem agendi modum sapiat. Atque hinc incessus tuus sit virilis & maturus, aspectus oculorum non sit nimium mollis, tener & graciosus, multò minùs protervus & impudens. Arceantur oculi ab aspectu speciosorum hominum, etiam proprii corporis, etiam ab otiosâ contemplatione propria.

priarum manu um, sintne illæ elegantulæ, munda & benè proportionatæ: abstineantur manus ab omni attractu non modo impuro, sed etiam sensuali manus & faciei alterius. Dum te ad dormiendum componis, nulla pars corporis nuda appareat, & situs jacentis in lecto, sit talis, quem etiam in præsentia virorum gravium, si coram his necessariò jacendum esset, non erubesceres, vitæque omnem etiam ulnarum & brachiorum denudationem, non modò dum sanus, sed etiam dum æger decumbis. Conversatio tua, licet cum personis sanctis, nihil tamen habeat humanum aut minus puræ ac defæcatæ affectionis admixtum. Demum amore castitatis etiam mundus & pudicus sit vestitus tuus, munda cubicula & conclavia, ut nihil in illis sit inordinatum, nihil minus compositum, ut nunquam verecunderis si magnæ authoritatis vir ex improvise cubiculum ingrediatur. ne videlicet tum necesse sit, aliqua subito ex oculis amovere. Exterior hæc compositio & mundities, index sit & argumentum interioris. Quanto castior & purior eris, tanto majores habebunt delicias Jesus Maria & Angeli, ut tecum conversentur.

INSTRUCTIO SEXTA.

Declarantur actiões Paupertatis Christianæ & Religiosæ.

§. I. *Quæ paupertas quemvis Christianum deceat?*

Divitias nunquam procurare aut conservare stude per media illicita, & cum multâ cupiditate cordis, ac sollicitudine inordinatâ, ut propterea in iis, quæ bonum animæ concernunt, negligas.

Fœda sordities est & labes Christiano pectore indigna, si præclara & eximia opera sumptibus tuis præstare possis pro Dei gloriâ & animarum salute, eaque negligas, ne exiguo temporali lucro teipsum defraudes. Quam fœdum est Christum tuâ causâ cælum ipsum deseruisse, insuper & vitam & sanguinem impendisse tibi, & te adduci non posse, ut exiguam pecuniæ summam Christi causâ deseras, ejusque gloriæ impendas.

Laudabilis est etiam mos hominum secularium, qui alienæ curæ se vestiendos & pascendos comittunt. Sic Thomas Morus, hanc curam uni famulorum suorum demandârat, atque hunc Tutorem suum vocavit.

Moderationem serva in vestitu, cibo, suppellectile, & ædificiis, multò satius est, pecuniâ in pauperes, hoc est in Christum ipsum, quàm in pompam & ostentationem impendi.

Etsi habeas qui tibi serviant, in multis tamen rebus alterius obsequium non admittite, sed adsuesce, interdum tibi ipsi tanquam pauperem servire.

§. II.

§. II. *Quid perfecta paupertas exigat ab homine religioso.*

Gradus Paupertatis excellentissimus est divitias omnes non solo affectu, sed ipsa relinquere & à se abdicare in perpetuum. id scilicet fuit Christus: *Si vis perfectus esse, vade & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus.* rectè item Gennadius. *Bonum est facultates cum dispensatione pauperibus erogare. melius est, pro intentione sequendi Dominum, insimul donare & absolutum sollicitudine agere cum Christo.*

Paupertas perfectissima est, si illam voto confirmes, & per promissionem Deo factam renunties omni dominio ac proprietati, quam habes in bona, quæ possides, aut adhuc possidere & acquirere posses.

Si autem Paupertatis voto te semel obstrinxeris, cave illud violes; violabis autem & graviter quidem, si rem magni momenti, qualis in materia furti sufficit ad mortale scelus, inscio vel invito superiore acceptes vel dones alteri.

Imò nec leviter violabis, sed in observatione ejus, non obligationem tantum tuam, sed perfectionem quoque exactissimam attendes, eamque assequi frudebis. & hinc.

In domo religiosa ubi Superior adest, nunquam quidquam, quantumvis leve, acceptabis aut dabis alteri sub ratihabitione, sed si impedimentum est Superiorè accedendi,
accep-

acceptationem & dationem differes. Nisi forte aliud singularis aliquis casus faciendum urgeret.

De vestibus & cibis, qualéscunq; demum fuerint, nunquam quereris; sed quo viliores, eò tibi gratiores erunt. Quàm multi fuère Sancti, qui nullis precibus artibusque impelli potuère, ut novis vestibus aut calceis se indui paterentur.

Absint à cubiculo tuo, quam diu sanus es, omnes cupediae saccaerae, esculenta, quæ sunt pestes & venena non solum paupertatis, sed etiam temperantiæ religiosa.

Altariolum tuum nihil contineat nisi imagines chartaceas, unam Deiparae statuam, & signum Christi è Cruce pendentis. Reliquiaria item non sint confecta, nisi ex materia vulgari.

Non habebis geminas forfices, unam pro musæo, alteram pro cubiculo. Similiter non habebis duo candelabra, emunctoria, atramentaria &c. Cave in usu tuo res multas consumas, unde abstinebis à Medicinis frequentibus & pretiosis: In ipso usu chartæ & pennarum habeatur ratio paupertatis; sanè P. Balthasar Alvarez exhortationes, quas faciebat, etsi magni essent momenti eas tamen non in munda charta, sed in operculis literarum scribebat.

In usu librorum & vestium serva munditiam, & ubi usus fueris, ocyùs suo loco repon-

repon-

reponere, ut & aliis seruire possint.

In itineribus non curabis tibi mensam nimis lautè instrui, sed ea solum fercula apparari, quæ exhaustis labore viæ viribus reparandis sufficiant.

Nemo de sensus illustrationibus & Spiritualibus consolationibus sibi blandiatur, nisi hilari vultu bolum Evangelicæ paupertatis deglutiat. Tunc autem deprehendet an illam amet, si ejus quoque Comites amet famem, sitim, frigus, contemptum, & in rebus etiam necessarijs defectum. Rectè D. Albertus: *Vbi est plena necessitas, ibi non est vera paupertas.* Christus in Cruce, nec frigidam siti, nec asserem vel saxum capiti supponendum habuit.

INSTRUCTIO SEPTIMA.

De perfecta Charitate Proximi.

Dilige proximum tuum sicut teipsum, sed dilige eum, in ordine ad vitam æternam, adeo ut totum, quod ei desideras & procuras bonum, eò tantum dirigatur, ut proximus in hac vita sit justus, & in alterâ beatus.

Amor verus non est mercenarius, sed à propriorum commodorum respectu omnino liber & purus: unde non amabis, ut iterum ameris, nec beneficies, ut vicissim bene fiat tibi, nec te ideo communicabis alteri, quia ex ejus conversatione gustum percipis: sed ideo præcisè amabis alterum, quia
sic

sic placitum est DEO & ab illo præceptum.

Vera charitas non consistit in lenociniis & blanditiis verborum & affectuum, sed in exhibitione operum. Unde si quem videris sive in temporalibus, sive in spiritualibus indigere operâ tuâ & succurrere negligis, cum potes, debitâ nondû charitate instructus es. *Qui habuerit, inquit D. Joannes, substantiam huius mundi & viderit fratrem suum necesse habere, & clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo 1. Joan. 3. v. 17.*

Juva igitur proximum consilio & re: sed vide ne in eo juvando vel latum unguem discedas ab lege Dei: sic noli mentiri, jurare falso, ut liberes proximum à morte: noli furari, ut des eleemosynam.

Gaude & gratulare de bonis proximi, de virtute, scientiâ, honore, opibus, gaude etiam si proximo melius sit quàm tibi, si tibi negetur, quod ipsi conceditur, si ille plus honoretur quàm tu.

Gaudium illud internum signis externis manifesta. Unde si proximus petat, honorabis eum præsentia tuâ, in natiuitate filiorum, in sponsalibus, in missarum primitiis, in academicis inaugurationibus, in funeribus & exequiis. Nam & hæc sunt Christianæ Charitatis opera, & conformia exemplo Christi, suâ præsentia nuptias Canæ Galilææ condecorantis, modo fiant, sine respectu humano.

Com-

Compatere intimè miseris proximi, sive
ex corporales sive spirituales sint. Nam
verus amor aliena mala respicit, ut propria:
cùm fratres simus, & teneamur alios dili-
gere uti nos ipsos.

In eleemosynis dandis esto non parcus,
sed liberalis, non tardus sed velox. qui enim
citò dat bis dat. Nec curiosè discute merita
pauperum, tu enim quod das, das & eo

Nec differ eleemosynas usque ad mortem,
sed dum vivis, priva te illâ voluptate, quæ
capitur ex conservatione bonorum tempo-
ralium, ut ex eorundem profusione propter
Deum factâ Deum oblectes. *Redime te bono
dum vivis*, suadet D. Augustinus, *dum pre-
tium in manibus habes; ne dum te mors amara
prævenit, & vitam simul & pretium perdas.*

Excitandus est ardentissimus zelus ani-
marum, & studium hoc juvandi proximum
maximi momenti esse firmiter sibi persua-
dendum est, etenim certum est, promotio-
nem & curam salutis animarum divinæ Ma-
jestati magis placere, & majus illi gaudium
adferre, maioremque te in cœlis gloriam &
coronam per illam promereri, quàm per
multa alia pietatis & devotionis exercitia.
Audi hac super re differentem D. Chrylосто-
mum: *Tu igitur mi frater quamvis fame con-
ficiaris, quamvis cinerem comedas, quamvis
semper lacrymis madeas, & nihil cuiquam pro-
ficias, nihil magnum facis, & alio loco: Etsi*
ims-

immensas pecunias pauperibus eroges, plus tamen effeceris, si unam converteris animam. Cum D. Chrysoſtomo conſentit S. Gregorius Magnus: *Nullum omnipotenti Deo tale eſt ſacrificium, quale eſt zelus animarum.* Cum utroque S. Dionyſius Areopagita: *Omnium divinatorum diviniſimum eſt cooperari in ſalutem animarum.*

Quod ſi hanc SS. Patrum doctrinam ritè perpenderis, facile concludes, magis à te amplificari divinam gloriam, & majora te meritorum præmia collecturum juvando proximum, quàm orando, prællendo, jejunando & aliis pœnitentiæ operibus caſtigando corpus. Si ergo aliquod ſaluti animarum promovendæ congruum talentum conceſſum tibi eſſe deprehenderis, nè illud defodias.

Si aliud præſtare obſequium in hoc genere nequis, frequenter ad Deum preces funde pro converſione gentium, reductione hæreticorum, peccatorum converſione. & ſancta educatione puerorum, & præcipuè, ut Deus gratiam & neceſſaria auxilia imperiti dignetur omnibus illis, qui vi vocatiōnis & profeſſionis ſuæ hanc animarum curam exercere tenentur, ut officio ſuo cum laude & fructu fungantur.

Exemplo aliis ad omnem virtutem, perfectionem & ſanctitatem præluceas, & ad imitationem Seraphici Franciſci, exemplo
con-

concionare : esto instar templi Deo sacra-
 ti, in quo nihil nisi sanctum & majori Dei ho-
 nori dedicatum invenitur : esto facula instar
 ardentis & lucentis & sanctitatis suæ radios
 quaquaversum diffundentis : esto velut co-
 lumba balsamo aliisque odorem delibu-
 ta, quæ alias secum columbas in cœlesti
 columbarium alliciat.

Quod si autem ex officio tibi incumbit
 animarum cura, esto in conversatione non
 asper & morosus, sed placidus ac dulcis, &
 ad cuiusque mores & naturam te accommo-
 da, ut omnes Christo lucrifacias.

Pro animarum lucro nulla pericula, nul-
 las difficultates, nullos labores, nullas pœ-
 nitentias, nec mortem ipsam metue. oportet
 in doloribus & angustiis animas parturi-
 re Christo.

INSTRUCTIO VIII.

De cultu & veneratione Sanctorum, & fes-
 torum illis consecratorum.

§. I. *Documenta quadam incultu dierum
 festorum observanda.*

AD dies anni solemniore si ritè te cupis
 præparare, & tam sancta tempora sanctè
 ac devotè celebrare, imprimis omni studio
 & sollicitudine conniti debes, ut etiam le-
 vissimas noxas quàm diligentissimè caveas,
 & maximâ quâ potes, animum tuum exor-
 nes & condecres conscientia puritate, quâ
 & Deus & omnes sancti suavissimè recrean-

tur & afficiuntur. Deinde circa ejuſmodi dies accuratiſſimè obſervare ſtudeas præſcriptam temporis rationem & ordinem diei, & conſuetæ pietatis exercitia, aliâque quotidiana opera, ut preces matutinas, meditationem, examina &c. ſolito perfectiùs peragere. Nemo enim prudens ibit inficias, magis Deo placere & Sanctis eius, Si quis conſuetas illas occupationes quàm perfectiſſimè obeat, quàm ſi neglectis illis, ſingularibus quibuſdam devotiunculis adhæreat. Hic locum habet tritum illud: *Vnum oportet facere, & alterum non omittere.* Tertio, ſi quid extra ordinem circa ejuſmodi dies ſacratiores moleſtiæ vel adverſitatis occurrat, ut ſi injuriâ aliquâ vel contumelioſis verbis laceſſerêris à proximo tuo, id non æquo tantum, ſed hilari etiam animo ſuſcipe, & dona illud atque offer Jeſu tuo, dilectiſſimæ Mariæ eius, aut Divo, cui dies ſacer iſtat, dicendo: *Mi Jeſu, tibi hoc offero, tibi dono: amore tui non ulciſcar, non par pari referam, ſed bolum hunc letus devorabo.* Et poſtquam ſemel illatam tibi injuriam donasti Chriſto, perpetuâ ſepeliri debet oblivione, nec unquam aut recolendo, aut quod deterius, obmurmurando repeti atque ita ſpirituale quodammodo furtum committi. Quarto, in operibus humilitatis & charitatis erga proximum diligentius te exerce, viſitando v.g. infirmum aliquem, largiorem dando elee-
moſy.

mosynam. assumendo spontaneam aliquam
 tui ipsius confusionem. Quintò plus aliquid
 jejunii aut castigationis corporis aut pietatis
 assumi potest cum consensu tamen & ap-
 probatione Confessarii. Sextò: amà secre-
 tum, solitudinem & silentium, institutâ bre-
 vi aliquâ recollectione, & relege concepta
 aliàs proposita, quæ si te observasse atque
 complexisse deprehenderis, agè Deo gratias
 dicendo ad singula, aut *Deo gratias*, aut *Glo-
 ria Patri* &c. sin minus, dole, veniam preca-
 re, emendationem spondet & per merita
 Sancti, cujus celebritas agitur, gratiam à
 Deo postula id præstandi. Septimò, sæpius
 per diem protestare, tot v. g. vicibus, quot
 annis vixit in terris Divus ille, quòd in eius
 gratiam & honorem certum aliquod vitium
 in quod sæpius labi consuevisti, emendare
 deinceps velis & diligentius cavere, præci-
 puè, ne facile contra alios murmures, aut
 temere eos judices & similia, ex quibus ve-
 lut malâ radice plures propullulare solent
 imperfectiones. Octavò, sæpius Deum ro-
 ga per merita & intercessionem Sancti illius,
 ut eam tibi virtutem infundere dignetur, in
 quâ Divus ille maximè excelluit, quod fieri
 opportunissimè potest in colloquiis medita-
 tionis, in sacro post elevationem, & sub com-
 munionem, ac denique in fine examinum.
 Nonò, consueta lectio spiritualis & medita-
 tio institui possunt, de vitâ istius Sancti. De-
 cimo,

Undecimò, crebrò age summo & æterno Deo gratias pro omnibus beneficiis Sancto illi concessis. Undecimò, ipso festo Sancti & per octavam assuesce orare hymnum, antiphonam, versiculum & orationem, quæ festo illi conveniat.

§. II. Devotiones tempori adventus & natali Domini pie celebrando accommodatæ.

Exemplo Japonici Martyris Caroli Spinolæ in memoriam & honorem novem mensium, quibus castissimis ac sanctissimis Matris suæ visceribus clausus delituit, novies devotè recita orationem Dominicam & salutationem angelicam, recolendo ad singulas, specialem aliquam gratiam & prærogativam, quas gratissimus puer pro impensis sibi per novem menses obsequiis Matris suæ impertivit, quarum 1. est Maria vera & genuina est Mater Dei, pete ut & tu Dei Mater fias, perfectè implendo, & perficiendo voluntatem Dei, juxta illud: *Qui fecerit voluntatem Patris mei, qui in Cælis est, ipse meus frater, soror ac Mater est.* 2. Maria simul & Virgo & Mater est. pete abundantiam bonorum operum cum summâ animi puritate. 3. Maria novem mensium spatio in utero suo gestavit filiolum suum absque ullâ molestiâ vel onere. pete, ut *jugum Domini tibi suave ac leve sit.* 4. Maria sinè dolore peperit. pete, ut omnia bona proposita cum læ-

civā victoriā occurrentium difficultatum, opere perficias. 5. Maria incomprehensibilem utero suo comprehendit, utinam & tu ad recipienda omnis generis dona supernaturalia & gratias divinas idoneus & capax efficiaris. 6. Maria purissimum templum est Jesu Summi Pontificis, faxit Deus ut & anima tua semper eiusmodi templum inveniat. 7. Maria penurarium est in quo repositum manna coeleste, age, ut tu dignè semper ad sacrum epulum accedas. 8. Maria purissimum vellus est, quo secundus Adam convestitur, & tu ad Mariam accurre tanquam ad Matrem viventium, & in eius te sinu absconde. 9. Maria Virgineus paradysus est secundi Adami, utinam & anima tua hortus foret ab omni lolio & zizaniis expurgatus.

Sub noctem natalis Domini ante structum alicubi prætepe devotè procumbe, & ante omnia reverenter adora Christum Dominum tuum, *puerulum Bethlemiticum* quo ipsum nomine compellare solitus est S. Franciscus Seraphicus. Adora autem ipsum talem, qualis est, videlicet *tanquam exemplar & formam virtutum omnium, tanquam lucem mundi, tanquam viam, veritatem & vitam, tanquam optimum amicum tuum fratrem tuum, Principem, Ducem, Magistrum, Legislatorem, Redemptorem, Patronum & mediatorem apud Patrem suum, tanquam paucum, qui*

de cælo descendit: tanquam agnum, qui sustulit peccata mundi, tanquam signum, cui contradicetur: tanquam Regem Regum & Dominum dominantium ac Iudicem vivorum & mortuorum: tanquam Deum fortem, Deum vivum & verum, Deum de Deo, unius cum Patre substantiæ & nature. Singulos hosce titulos maturè perpendens adora recens natum puerulum, & teipsum totum illi offer, & speciatim si quæ emisisti, vota tua, ac propositum firmum & efficax nunquam peccandi lethaliter, & venialia etiam peccata atque imperfectiones omnes diligentissimè cavendi: semper eligendi quod perfectius est, & ex duobus æquè perfectis id, quod vilius & molestius: cœcè & simpliciter Superioribus omnibus obsequendi, nunquam ex respectu humano aut mali aliquid perpetrandi, aut boni omittendi: æquo ac hilari animo & citra omnem querelam perferendi quascunque illatas injurias & immixtas undecunque adversitates, diligendi inimicos omnes, adversarios & persecutores suos. Atque hinc.

II. Velut mendicus eleemosynam spiritualem petes ab opulento & divite puerulo, videlicet, remissionem plenam peccatorum tuorum, sanctitatem vitæ, constantem & continuum progressum in via virtutis & perfectionis, commendabis quoque ipsi universam Ecclesiam, ordines religiosos, Ma-

gistratum Ecclesiasticum & sæcularem atque omnes Superiores tuos: hæreticos, impios, justos, animas purgatorii.

III. Age gratias cœlesti & æterno Patri, quod humanitatem recens nati filii sui tot ac tantis donis exornarit: Spiritui Sancto, quod Beatissimæ Virgini obumbrâit atque ita opus redemptionis humanæ promoverit: ipsi infantulo, quod humanâ se carne induerit, factus pro nobis mortalis: Sanctissimæ Matri, quod Jesum Redemptorem ac servatorem nostrum mundo protulerit: Sancto Josepho, quod nato puerulo tam sedulus ministrârit: Divis Angelis, quod Jesum laudibus suis celebrârint, & pastorebus annuntiârint; Pastoribus, quod primi ipsi natum pro nobis Deum agnoverint & adorârint. Denique pium commiserationis affectum in te excita ergâ tenellum infantulum. qui jam tum pro te gravissimo peccatore pati incipit, & multo adhuc graviora in omnibus sanctissimis membris suis toleraturus est, ea proinde maximâ quâ potes devotione, & cordis affectu venerabundus exosculare.

§. III. Devotiones quadragesimæ & hebdomadæ Sanctæ servientes.

I SI præcepto jeiunii teneris, strictè serva, quicquid Ecclesia circa jeiunium præcipit, & in hoc imitare viros pios & timorata conscientiæ, & nequaquam eos qui uti

ix

in multis aliis rebus ita & in jeiunando nimis laxi & remissi sunt. Si vero ratione ætatis ad jeiunandum nondum obligatus es, nihilominus semel atque iterum ex Consilio & consensu Patris tui Spiritualis, præcepto Ecclesiæ, de jeiunio, te accommoda.

II. Quotidie quinquies Pater & Ave expansis brachiis recita in honorem quinque Sacratissimorum vulnerum Redemptoris tui.

III. Quotidianæ aspirationes & precatiunculæ jaculatoriæ sint: *Iesu crucifixe, miserere mei: Iesu, in sacratissima vulnera tua commendo corpus & animam meam: Quis mihi det, ut moriar pro te, mi Iesu, ex amore tui, sicut tu pro me ex amore mei mori dignatus es? O quando nihil sciam, nihil amabo aliud, nisi Iesum meum crucifixum? &c.*

IV. Sæpius devotè, oculos defige in imaginem Christi pendentis è cruce, & in devotione ejusmodi ac blando obtutu diutius hære defixus, alias arrepto crucifixo exosculare stigmata vulnerum Christi tui, incipiendo à vulnere sinistri pedis, & desinendo in amabilissimi cordis aperturâ, & ad singula oscula singulas petendo gratias aut virtutes v.g. *Rogo te mi Iesu per preciosissimum Sanguinem tuum, quem pro me effudisti ex sinistri pedis tui vulnere, miserere mei & concede mihi &c.*

V. Die Veneris sancto ante erectum alicubi sepulchrum Domini, te in genua pro-

volve, & cum devotione, cruentata & mi-
 ferrimis modis afflictâ Christi Servatoris tui
 membra & artus contemplare, & 1. perpen-
 de, quos cruciatus ipse in singulis suis mem-
 bris à principio vitæ ad finem usque pertu-
 lerit: age gratias, sauciatum Domini tui cor-
 pus quàm pientissimè ac reverentissimè dis-
 suavia. 2. defle peccata & scelera tua, quæ
 in causa fuerunt, ob quàm innocentissimus
 Jesus tam miserè ac crudeliter tractatus est.
 pete remissionem eorum & propone emen-
 dationem. 3. Vicissim te offer ad omnia dura
 & dura amore ejusdem exorbenda. 4. opta
 exemplo Jesu & tuam profundere vitam in
 statu gratiæ, in gentibus meritis, cum mul-
 tarum animarum lucro, citrà ullam obliga-
 tionem pœnæ alicuius adhuc subeundæ in
 flammis piacularibus, quin potius relin-
 quendo multos & copiosos bonorum ope-
 rum fructus in thesauro Ecclesiæ, cum opti-
 mo vitæ & virtutis exemplo, quod etiam
 post mortem tuam multi intuentes ad imi-
 tationis, perfectionis ac sanctitatis studium
 & Dei amorem accendantur & inflammen-
 tur.

VI. Quotidiè decurre coronam B. Virgi-
 nis recolendo sub ea mysteria dolorosa: si-
 militer indies aut sæpius saltem in hebdo-
 made recita officium parvum de S. Cruce, li-
 tanyas de passione Domini, vel officium de
 eadem compositum à S. Bonaventura. Nec
 me.

meditare tantum ac lege hoc tempore historiam patientis Christi, sed etiam sicubi occasio tulerit, libenter cum aliis de eadem colloquere, ac denique solito crebrius ac devotius frequenter sacram exomologesin & sinaxin.

§. IV. *Quid circa Pascha, Pentecosten & festum Corporis Christi prastandum.*

I. Die sacro Paschæ Resurgentem & postliminio in terram revertentem Dominum tuum modo quo potes optimo excipe. adora ipsum tanquam Deum æternum, Conditorem Cœli & terræ: Venerare & deprecanda divinas perfectiones eius, sapientiam, potentiam, bonitatem &c. magnifica & exalta ipsum velut liberalissimum redemptorem tuum, qui totum suum sanguinem pro te redimendo profunderet, cum unica guttula pro mille etiam mundis redimendis abunde suffecisset. gratulare ipsi gloriam corporis eius, gaude & exulta quod ipse sit Summus Rex, sacerdos &c. quod ex passione & cruciatibus eius tantus tamque multiplex fructus redundarit in cœlum & in terram: quod jam duobus stipatus choris hominum & Angelorum victoriosus incedat in terris. Offer ipsi exteriores sensus & interiores facultates ac vires animæ tuæ & precipue voluntatem nunquam delinquendi lethalius, modo, quo sup. pag. ac denique tuas & cæterorum omnium necessitates in

gloriosissima eius vulnera committe.

II. In solemnitatibus Pentecostes omni studio collaborare te oportet, ut cor tuum mundum sit, humile, pœnitens & ardens, in eiusmodi enim & non aliud venire Spiritus Sanctus delectatur: Præterea quotidie recita hymnum: *Veni creator Spiritus &c* vel *veni Sancte Spiritus & emitte cœlitus &c*. perfolvi etiam quotidie per totam octavam possunt Litania & Officium de Spiritu Sancto, ac denique crebrò per diem ferventer erumpe in has vel similes aspiratiunculas: *Confirma me Domine Spiritu efficaci & potenti. Cor mundum crea in me Deus & spiritum re-ctum innova in visceribus meis.*

III. In festivitate corporis Christi sapiùs per diem reverenter & devotè invise & saluta Dominum tuum in sacra Eucharistia reconditum velut Sponsum tuum prospicientem per cancellos, illum etiam in Ecclesia locum elige, ex quo tibi liberior detur eius intuendi facultas: in honorem & reverentiam Sacratissimi huius mysterii strictius observa leges silentii: ad horæ sonitum, devotè recita oratiunculam illam: *Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili passionis tue memoriam reliquisti, tribue qua sumus ita nos corporis & sanguinis tui mysteria venerari, ut fructum eius ingiter in nobis sentiamus, Qui vivis & regnas &c.* Consueta aspiratio tua, quam æntidem ingemines, sit: *benedictum sit Sa-*
cro-

sacrosanctum ac venerabile altaris Sacramentum.
Terminum quot diebus scilicet, mane,
sub meridiem, ac vesperi in genua procum-
be & ad quatuor mundi plagas conversus
breviter ac ferventer pete 1. Veniam pecca-
torum illorum, quæ contra reverentiam
sacrosancti istius Sacramenti in illâ mundi
plagâ committuntur: 2. Age gratias pro om-
nibus beneficiis virtute ejusdem mysterii
tam vivis quàm defunctis concessis. 3. Com-
menda Servatori tuo in sacra Eucharistia
præsenti omnes totius Ecclesie vivorum &
mortuorum necessitates spirituales & cor-
porales, sed præcipuè tuas proprias.

INSTRUCTIO NONA.

De cultu & amore Deiparæ.

Certò tibi persuade, & firmissimè imprime
animis omnium, quoscunque in viam
perfectionis dirigis, efficacissimum ac po-
tentissimum esse medium ad consequen-
dum non vulgarem sanctitatis gradum, spe-
ciali devotionis affectu ferri in gloriosissi-
mam Coeli Reginam & tenero quodam a-
moris igne succensum erga benignissimam
illam Matrem pectus gerere. Hæc etenim
Mater auream clavem gerit cordis filii sui,
in quo reconditi sunt omnes donorum cœ-
lestium & divinorum gazæ & thesauri. Po-
test nos juvare, quia patrocinio suo omnia
potest pud Filium, qui nos omnia habere
vult per MARIAM; vult juvare, quia di-
ligen-

ligentes se diligit: ac proinde, quæcunque te infestet tentatio, quamcunque consequi desideras virtutem, securus confuge ad **MARIAM**, hæc tibi instar sollicitæ Matris gratiam efficacem procurabit, quâ & de tentatione triumphare, & virtutem desideratam adipisci, queas.

Firmiter apud animum tuum constitue, nihil unquam postulare aut impetrare à Christo nisi per Virgineam Matrem eius. Nonne abjectissimus terræ vermiculus es? nunquid sordidissimus homuncio omnis generis sceleribus contaminatus & conspurcatus? quâ igitur fronte ad Jesum, idest, ad Deum excelsum & magnum super omnes Deos, immediatè audebis accedere? quocirca, sicut apud magnum Cœlestem Patrem mediator tuus est Christus, ita apud filium patrona & advocata sit **MARIA**: multò acceptius erit ipsi, quod per manus dilectissimæ Matris, quàm quod per tuas offeretur: arctius etiam ipsam humanissimam tibi Matrem obstringes, quòd donum nullum cœleste, nisi per ipsam tibi obvenire velis.

Nullum opus perages, in quo non singularis aliquis devotionis & amoris erga Deiparam affectus elucescat. Manè cum primum è somno evigilas, prima tua verba sint: *Jesus, Maria: inter induendum ter ingenitina: Benedicta tu, ò Maria, inter mulieres & benedictus fructus ventris tui Jesus.* Cuius-
ten-

tentionem matutinam ad honorem certi a-
licuius Sancti dirigit, simul eundem roga,
ut ipse oblata sibi opera Magnæ Matri Mater
Filio, Filius Patri representare dignetur. In-
ter consuetas orationes matutinas sit etiam
illa, quâ te virgini Matri commendes, à S.
Francisco usurpata: *ô Domina mea S. Maria*
&c. quam vide in pane Parvulorum per-
solutis precibus matutinis pete ab hac
Matre benedictionem in totum illum diem.
Cum ad meditandum te accingis, unum pas-
sum progredere ad honorem MARIÆ, &
ante iconem eius inclinato profundius Ca-
pite in genua te prosterne: Unum colloquio-
rum semper ad hanc Virginem dirige: quo-
tiescunque novum de die opus inchoas, eam
primum invoca eiusque benedictionem ex-
posce: in examine gratiarum actionem,
Cantico Virginis: *Magnificat* absolve: gra-
tiam defectus agnoscendi implora dictâ sa-
lutatione Angelicâ: veniam & remissionem
per eiusdem Matris merita deposce. Cum ad
menlam accedis, tacitus protestare: *Edam*
& *bibam ad honorem Dei Virginis Matris eius;*
postquam accubuisti, semel recita saluta-
tionem angelicam ad honorem immaculatæ
conceptionis illius, ut de sensualitate inter-
edendum & bibendum triumphare possis:
quoties bibis, tacitus illi haustum propina:
quoties panem scindis, & illius honori fru-
sillum consecra. Cum ad pœnitentiæ tribu-
nal

nal te sistis, brevem illam & generalem accusationis formulam nunquam omitte: *Confiteor Deo omnipotenti, B. Mariae semper Virgini, omnibus Sanctis & tibi Pater &c.* propterea, quod in ea piæ ac magnæ Matris illius mentio fiat. Cum divinæ ac cœlesti mentis accumbis, eâ refectus cum Christo colloquium institue, sed ita, ut mox ad Matrem tuam refugias, & quod filio proposuisti, Matri commendes, ut per Mariam consequaris, quod à Jesu impetrare, non es dignus. Cum juxta superius præscripta, circa modum examinis particularis, certos virtutum actus elicis, primum quidem ad Jesum, at mox alterum ad Mariam dirige; Nam sicut ipsa vult, ut in amore solus sibi Iesus præferatur; ita vicissim vult Jesus, ut proximas post se in amore partes Maria teneat: nulla acerbior separatio quam amantium. Omnibus actionibus tuis, Concioni, doctiori, confabulationi, labori semper admisceatur amor & Memoria Mariæ. Ut verbo complectar, ex omni loco, omni occasione velut sedula & irrequieta apicula suavissimum amoris Mariani mel exugere conaberis: Nec plura adicio, cætera te amor ipse velut optimus & ingeniosissimus Magister edocebit.

Veneratione peculiari prosequere nomen Mariæ, & dum horæ sonitum audis, devotè recita salutationem, Angelicam, & ad Sanctum

etum

Stum nomen eius aut caput detege aut corpus inclina, aliudve reverentia signum exhibe, ac quoties novam paginam scribendo incipis, in fronte nomen Jesu ac Mariae consigna. Cum calamus paras, prima, quae illo exares verba, Jesus & Maria sunt. Sapius, sed reverenter ac devote dulcissimum illud nomen pronuncia: Illo ipso mane ac vespere pectus tuum muni tanquam tutissimo adversus omnes insultus Daemonis clypeo vel loricâ.

Simili devotione & honore prosequere Deiparae imagines & simulacra. Certam habeas iconem eius, quam singulari semper pietate colas: hanc millies & millies dissuavia, incipiendo à pedibus & inde ad Sanctissimam faciem progrediendo: ante hanc in genua prostratus omnes tuas preces quantum fas est, persolve. In necessitate vel angustiis constitutus eas schedulae commissas ad pedes eius depone: Cum in itinere versaris, eam velut altare domesticum circumfer: tempore verno atque aetivo floribus & fertis exorna, & quos semel ei consecrasti flosculos, eos nunquam olfaciendi causa naribus deinceps admove. Operæ quoque precium erit in quatuor cubiculi angulis Deiparae imaginem figere, ut quocumque te vertas, semper illa in oculos atque animum incurrat, præcipue autem cubiculi foribus, intrando exeundoque post sum-

I ptam

ptam aquam Iustralem osculum eidem delibare. Quod si fortè fortuna abjectam humi eiusdem Divæ imagunculam reperires quantumvis vilem, laceram ac sordidam, reverenter & cum basio tolle, ac loco honestiore repone. Nunquam etiam expositum publicè alicubi magnæ istius Matris simulacrum præteribis, quin argumentum aliquod honoris & reverentiæ ostentes.

Dies Virgini huic sacros devotione quâ potes maximâ celebrabis: pridiano eos jejuniò præveni, & per fugam solertiores omnium defectuum, frequentationem ætuum virtutum ipsi magis acceptarum, & operum humilitatis & pœnitentiæ amore ipsius susceptorum ad eos dies te præpara; ipsis verò diebus sacro Eucharistiæ epulo reficere, quid enim aut potius aut gratius magnæ illi ac piæ Matri donare poteris, quàm proprium ipsius ac dilectissimum filium Jesum? reliquum verò diei tacendo, precando, legendis libris spiritualibus, audiendo verba Dei & piè colloquendo consume.

Statas habeto precatiunculas, quas quotidie in Deiparæ honorem decurras, ante omnes alias verò rosarium, in quo persolvendo ad tres primas salutationes angelicas saluta illam tanquam filiam æterni Patris, Matrem filij, & sponsam Spiritus Sancti, ad decem reliquas singularum decadam cōsidera eandem. 1. Ut Reginam Angelorum.
2. Spem

2. Spem Patriarcharum. 3. Illuminatricem Prophetarum. 4. Magistram Apostolorum. 5. Principem ac primipilam Martyrum. 6. Decus & ornamentum Confess. 7. Virginem Virginum. 8. Exemplar viduarum. 9. Speculū amoris Conjugalis. 10. Reginam Sanctorum omnium. Ad singulas item salutationes certam deponce virtutem, ut. 1. Ingentem & eximium erga Deum, Jesum, & Mariam amorem. 2. Firmam in Deo fiduciam in quibuscunque necessitatibus & angustijs. 3. Claram notitiam articulorum fidei. 4. Zelum ardentem gloriæ Dei & salutis proximorum. 5. Animi fortitudinem excelsam in adversitatibus. 6. Cor pœnitens & humile. 7. summam animi puritatem. 8. Donum orationis, silentii & solitudinis. 9. Caritatem erga proximum. 10. Denique plenitudinem omnium virtutum & totius sanctitatis & in omni bono perseverantiam usque ad mortem. Aliàs devolvendo globulos tuos precatorios loco salutationum angelicarum aliam affectu plenam sententiam devotè pronuncia v. g. *o Sanctissima Virgo Maria Mater Dei, ora pro me Iesum. vel Mater admirabilis, ora pro me. vel Tuus ego sum o Maria, tu mea es in eternum. &c.* Quotidie quoque si ullo modo per occupationes licet, persolve officium B. V. parvum, & quod est de immaculata eius conceptione, cum Litanis Lauretanis.

Magnam semper & eximiam concipe de Beatissima Virgine & omnibus ad eam spectantibus existimationem, ita cum viris sanctissimis atque doctissimis certo tibi persuadeas, eam jam ab utero Matris usu rationis præditam fuisse: magnitudine & multitudine meritorum & gratiæ antecedere omnes simul & homines & Angelos &c. & præcipuè, sine ulla noxa originali immaculatissimè conceptam fuisse. Pro hac ultima veritate & vitam ac sanguinem profunderè paratus esto, & ad eius propugnationem voto aut juramento te obstringe, sed non citra consensum & approbationem Conscientiæ tuæ directoris.

Quotidie quasi in scena aliqua personam age mendici, qui ante fores potentissimæ atque opulentissimæ Regiæ ac clementissimæ Dominiæ suæ propositis necessitatibus suis stipem atque eleemosynam petat. 1. Itaque actum amoris intensissimum elice erga amabilissimam Virginem & gratulare ipsi de omnibus prærogativis & privilegiis eius
 2. Gratias age pro omnibus beneficiis hæctenus ab ipsâ in te copiosissimè profusis.
 3. Recense ac propone necessitates ac miseria tuas, & à Matre Misericordiæ maternam opem & subsidium implora, ut defectus omnes & imperfectiones corrigere, & in virtutibus provehi possis. ubi & hoc observa, ut congruentes virtutibus, quas postulas, honoras

norum titulos, quibus eam compelles, usurpare noveris: v. g. *O Regina demississima, omnis humilitatis forma & exemplar, nosti superbiam & arrogantiam meam, impetra igitur mihi apud dilectissimum filium tuum profundissimam humilitatem cordis &c.* 4. Nominatim eidem Domine commenda omnes dilectos tibi amicos. 5. Praxi huic & devotioni finem imponat precatiuncula illa: *Sub tuum præsidium &c.*

Cum pro defunctis oraveris, illi animam potissimum succurrere intende, quam per preces tuas juvari maximè optat Beatissima Virgo. Simile quid præsta, cum pro conversione peccatorum, infidelium, hæreticorum pias ad Deum preces fundis, ut illi potissimum ad meliorem frugem redeant, quorum salus maximè curæ & cordi est Deiparæ Virgini.

Denique satis tibi non erit, quod tu ipse quotidie crelcas in amore ac devotione erga gloriosissimam illam Cœli Reginam, sed & in aliis eandem pro viribus promovere & amplificare studeas docendo, concionando, scribendo, loquendo, exemplo aliis prælucendo & quibuscunque aliis modis potes. Facem te esse oportet, quæ & amore Mariæ inardescendo consumatur, & aliorum omnium animos eodem igne inflammet. Ita faxit benignissimus Deus.

INSTRUCTIO DECIMA.

De Fide, Spe, & Charitate in Deum.

§. I. *Quæ sint actiones Fidei perfectæ.*

Supponenda est imprimis definitio fidei, quæ aliud nihil est, quàm virtus quædam intellectualis Theologica, quâ assentimur mysteriis revelatis propter auctoritatem Dei revelantis.

Magnâ simplicitate captiva intellectum in obsequium fidei, quoad omnes veritates Christianas præcipuè difficiliores, v.g. Sanctissimæ Trinitatis, Eucharistiæ, resurrectionis corporum &c. Atque interdum fusius, interdum brevius circa hæc mysteria actus fidei elicitio.

Sæpius & singulari cum mentis gustu assuece recitare symbolum Apostolicum, Nicænum, S. Athanasij, item Professionem fidei ex mente Concilij Tridentini, quam tibi quoque prælegi curabis, si fortè in morbum aliquem incideris.

Quotiescûmque actio aliqua est inchoanda, exerceatur fides, maximè circa ubique præsentem Deum.

Ama singulariter Martyres, qui pro Christi fide sanguinem suum fuderunt & pete à Deo sæpius, ut & tibi detur pro fide mori & si necesse sit fidem tuam reipsâ profiteri, loquere de testimoniis Dei in conspectu Regum etsi mortem minantium, & nolito confundi.

Ex

Exhorre omne id, quod hæresin sapit. unde summo studio fugies hæreticorū confortia, cōciones, libros. Tali horrore tenebatur S. Antonius de quo sic: S. Athanas. *Manichæis aut aliis hæreticis nunquam saltem amicabilia verba largitus est, denunciāns talium amicitiam atq; sermones perditionem esse animæ.* Sic etiam Arianos detestabatur, ut omnibus diceret, ne juxta quidem eos esse accedendum. Et ipse jam moriturus: *Hæreticorum, inquit, & Schismaticorum venena vitæ, meumque circa eos odium sectamini. Scitis ipsi, quod nullus mihi nec pacificus quidem sermo cum eis unquā fuerit.* Verba scripturæ sacræ, summā semper reverentiā excipe, & eadem ad res ludicras, aut minùs puras nunquam detorque. Averlare omnem doctrinam minùs tutam, & sensui Patrum & Ecclesiæ minùs conformem.

Cogitationes dubias in materia fidei, te impugnantes ocyùs exclude, & si molestiores tibi accidunt, relege motiva credibilitatis in pane parvulorum exposita, & his nutantem animum corrobora.

Ede professionem fidei, & jurejurando confirma, fidei Romanæ Catholicæ in omnibus planè articulis usque ad vitæ finem te constanter adhæsurum.

§. II. *Quomodo sperandum sit in Deo.*

Firmiter spera, consecuturum te à Deo salutem æternam: habemus enim bonum Dominum, qui salvare nos velit & deside-

ret; potentem qui possit omnia; fidelem, qui salutem nobis promisit, & quod promisit infallibiliter seruet; habemus etiam Advocatum apud Patrem, Christum justum, cujus infinita merita pro nobis supplicant; Habemus denique Cœli Reginam Matrem misericordiæ, & tot Sanctorum millia, qui suis nos precibus adjuvant. Et de salute tua tu adhuc dubitas? modicæ fidei quare dubitasti.

Sperari debet non solum vita æterna, sed etiam quidquid ad eam obtinendam tibi necessarium est, uti sunt remissio peccatorum, gratia & virtutes.

Unde postquam peccata confessus es, noli esse dubius aut anxius, an ea sint remissa. Similiter noli esse anxius aut diffidens de emendatione peccatorum in futurum: Sed centies si laboris, centies resurge. Homo es, non Angelus, & licet magna sit fragilitas tua, major tamen est Dei potentia & bonitas. Omnes itaque cogitationes, quæ in te minuere incipient fiduciam erga Deum, & ingenerare pusillanimitatem ac tristitiam cor constringentem, tanquam blasphemias rejice. E contrario illas fove, quæ tibi addunt animum, & lætitiâ in obsequio Dei, & spem erga Dominum Deum augent.

Dum quid moliris pro Dei gloria, etsi multa sinistra interveniant, tu tamen animo non cades, sed semper illud Abrahæ Patriarchæ

archæ

archæ usurpabis : *Deus providebit.* Genes. 22. v. 8. Crede mihi, miras habet divina Providentia vias, quibus conatus suorum ad exitum felicem perducatur. Unde audi monentem Prophetam : *Viriliter agite & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino.* Psal. 30. v. ult.

Liberè in omnia peccata prouere, & tamen de salute sua velle confidere, non est spes, sed temeritas. *Beneplacitum est Domino,* inquit Psalmista, *at super timentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius.* Oportet cum D. Magdalena utrumque pedem amplecti, pedem inquam iustitiæ, & pedem misericordiæ. & si illa te terret, hæc te erigat.

Si quid in precibus à Deo postulas, nihil dubita te impetraturum, modò quod postulas, tuæ salutis & divinæ gloriæ conducat.

Præclarè D. Chrysoströmus : *Si cum hoc studio mentis accesseris, & dixeris : Nisi accipero, non recedam, prorsus accipies : si modo talia postulaveris, quæ & illum, qui rogatur, dare deceat, & accipere tibi, qui precaris, expediat.* Chrysostr. hom. 14. in Matth.

§. III. *Declarantur actus interni externiq; perfecti amoris erga Deum.*

Bene apprehende quid sit purus & perfectus amor erga Deum, quæ ita describit D. Augustinus : *Charitas est virtus conjungens nos Deo quæ ipsū diligimus, diligimus in quâ pro-*

pter seipsum. S. August. l. 6. de mor. Eccles. c. 11.

In omnibus igitur operibus tuis sincerissimâ intentione procedes, eâque perages non ex timore pœnæ, nam id faciunt servi & mancipia; nec spe præmij, ne videaris velle esse mercenarius: sed ex puro Dei amore & studio eidem placendi. quod est munus filiorum ingenuorum, qui obsequuntur etiam parentibus egenis, quamvis nullam ab his hæreditatem expectent. Imò Sanctus Bernardus putat amorem filij nondum esse sat purum, ob spem aliquam hæreditatis adhuc mixtam, hinc vult nos amare Deum uti sponsa amat sponsum.

Purissima intentio erit, si quod facis, non ideo facis, ut propterea tu placeas Deo, sed quia id, quod facis Deo placet, Deum honorat, Deum oblectat. Solius Dei gustum & gloriam specta sine ullo affectu ad commoda tua etiam spiritualia. Ipsa dona supernaturalia non petes, quia cedunt in bonum tuum, sed quia per hæc impletur Dei voluntas, & quia his in te visis Cor Dei oblectatur ita suadet S. Paulus: *Sive manducatis sive bibitis sive aliud aliquid facitis, omnia in Dei gloriam facite,* & Clemens Alexandrinus: *Qui perfectus est, opus bonum eo solo expetit, quoniam honestum est, & quia Deum amat. ea operum ipsius causa longè gravissima est. ausim enim dicere, non eo operatur, quod salvus esse velit.*

Porro

Porro si agnoscere velis an tam puram intentionem in operibus tuis procedas. id ex eo colliges. 1. Si ægrè fers opera tua vituperari, aut non laudari, aut non succedere, ideoque cupias ab iisdem desistere, signum est te non purè quærere Deum. 2. Si minùs diligenter te præparas ad conciones v.g. quando habenda sunt in loco vili & coram paucis auditoribus, ac te præparare soles, cum dicendum est coram multis, & hoc signum est, te præter Deum adhuc spectare plausum populi.

Porro praxis intentionis tam puræ erit hæc. Elige tibi certos Sanctos, per quorum manus actiones tuas offeras Deo v.g. die dominico venerare certos tuos patronos, die Lunæ Sanctos parvulos innocentes, die Martis Virgines & Viduas, Mercurij Confessores, Jovis Martyres, Veneris Apostolos, Sabbathi Angelos. Manè ergò cum iurgis ita intentionem formabis: *Ego N. (insere nomen tuum) conspectu & accessu Divinae Majestatis indignissimus, omnia mea verba, cogitationes & opera, omnes corporis animique motus vobis offero à Sancti Parvuli Innocentes & tibi etiam (nomina Patronum mensuum & annum, item Sanctum cuius festum eo die Ecclesia celebrat) Vos offerte Regina Matri, Regina Mater dignetur vilissima mea obsequia præsentare Iesu filio, & Iesus filius æterno Patri, imprimis in gratiarum actionem pro beneficiis omnibus, mihi & vobis à Divina Majestate con-*

cessis, secundo in satisfactionem istorum peccatorum quæ admisit anima illa, quam Beata Virgo præ aliis ex Purgatorio vult esse liberatam. Tertiò ad impetrandam mihi alijsq; gratiam copiosam proficiendi valde in ijs virtutibus quæ maxime placent Divinae Majestati &c. Protestor tamen: Etiam si toto hoc die nihil sim impetraturus, modò possim aliquid facere quod suæ Majestati placeat, hoc mihi erit præmijs satis, nec quidquam pro meis obsequijs desidero, nisi majorem Dei gloriam, gustum, & obsequium.

Hic modus faciendæ intentionis est valde perfectus, & in se continet, humilitatem profundam, gratitudinem pro beneficijs detestationem peccati, insignem amorem proximi, Sanctorum, Deiparæ, & ipsius Dei, adeoque operâ diurna, quæ ex motivis tot virtutum fient, erunt Deo summè accepta.

Generoso pede calca omnem respectum humanum, nec in hominis gratiam aliquid mali facito, aut boni aliquid omittito. Operare semper corde libero excelsoque, quod iniqua hominum judicia non metuat, & opiniones honorificas non ambiat. Alloquere Deum sapius & protestare: Domine tibi soli, ita sentiebat D. Paulus inquitens: *Mihi autem pro minimo est, ut à vobis judicer, aut ab humano die, qui autem iudicat me, Dominus est.* 1. Cor. 4. v. 3.

Experientiâ discas debere cor separari ab omnibus creaturis, & ita vitâ esse instituentem

dam

dam ac si præter te & Deum nihil sit aliud in orbe, siquidem quiete animi solidâ & constante frui velis. Si vel unicus adhuc homo sit, ex quo solatii aliquid & recreatiunculæ minus sanctæ & defæcatæ adhuc speras, ideóque colloquium & conversationem eius avidè expetis, crede mihi multa tædia, & disgustus & inquietudines ab illo ipso homine tibi evenient, ita videlicet disponente Deo, & cor tuum totum ad se attrahente, ut tandem practicè discas sentire & dicere cum S. Ignatio: *Domine quid extra te volo, aut quid velim?*

In ipsis exercitijs pietatis nihil quære nisi Deum. velle tristari dum Christi præsentia devotione & gustu sensibili non sentitur, est amor imperfectus & sensualis adeóque eliminandus. Contentus esse debes solo Christo, illique adhærere tempore ariditatum & tentationum, & eum quasi juvare in cruce suâ ferendâ. B. Ludovicus Bertrandus, cum aliquando molestâ cogitatione infestaretur, audivit Deum se alloquentem: *Deo magis placet afflictio cordis, contritio & tribulatio, quàm dulcedo, solatium & consolatio.*

Cùm amor consistat ex mente S. Patris nostri Ignatij, in mutua facultatum rerum & operum communicatione, debes id Deo consecrare & penitus transcribere, quod tibi est charissimum. Undè si inordinatè amas opes, has Dei causâ profundes; si valde pro-

pen;

pendeas ad elationem animi, studebis despicientiae tui ipsius. Hæc est excellens Deum honorandi ratio, si ex respectu Dei teipsam inhonores, atque hanc inhonationem tuam que contemptum, pro summâ gloriâ reptites. rectè Chrysostronus: *Probrum autem & dedecus quid sit, ignoras charitas.* Amor Dei vehemens, piam quandam impudentiam parit, & omnem extinguit humani pudoris metusque sensum.

Verissimum est, quod ait S. Gregorius: *Signum amoris, non est in affectione animi, sed in studio bonæ operationis.* S. Greg. l. 2. in 1. reg. 4. Unde si verè Deum diligis, parebis exactè Dei præceptis, monitis Confessorum, Superiorum imperijs, Angeli tui inspirationibus. Vota quæ edidisti, proposita quæ concepisti servabis ad unguem, males millies mori, quam levisimâ culpa Deum deliberatè offendere. minimas etiam temporis particulas operibus meritorijs semper occupabis. In omnibus actionibus Deum purissimè quæres, & quidquid facies exquisita diligentiâ facies, ut tanto majorem gustum Deus percipiat.

Inter opera, ea semper amplectêris, quæ sunt perfectiora, & divinæ gloriæ magis conducibilia. Unde illa præliges, quæ sunt magis necessaria, ardua, amori proprio repugnantia, conjuncta majore cum ignominia, item ex quibus spiritualis fructus constat.

stantior & in plures redundat. gloriaberis cum Apostolo in cruce, tantum abest, ut eadem tristeris & deijiciare. dolebis impensè de peccatis tuis & alienis, omnemque lapidem movebis ut ea impediās. Gaudebis summè non solum de perfectionibus Dei intrinsicis, quia bona ipsius sunt, sed etiam de omni cultu & obsequio, quod eidem exhibent in cœlis beati, in terrâ homines, in orbe universæ creaturæ. Nullam omittes occasionem divinæ gloriæ propagandæ, & colloquiis tuis, exemplis optimis, modo sanctè operandi, omnium animos in Dei amorem inflammabis. Hoc scilicet est amare Deum.

P A R S Q V A R T A.

Pij affectus cupientis Sanctè mori.

DEsideras Christiane Theophile mortem sanctam? stude prius vitam sanctam ducere: nam qualis vita, finis ita: tum tempore morbi observa. quæ modò te moneo.

Omnes morbi dolores fer animo pacato, & morbum ipsum accepta tanquam singulare Dei beneficium, & tanquam medium, quo ipse salutem tuam impensè promovebit. Nam diligentibus Deum, & iis qui ad
vitam